

VALTIONEUVOSTON PERUS- JA IHMISOIKEUSYHTEYSHENKILÖIDEN VERKOSTO

Aika	torstai 15.2.2018, klo 13.00–15.00
Paikka	oikeusministeriö, Eteläesplanadi 10, neuvotteluhuone Julkisuus
Osallistujat	Satu Sistonen, UM Merja Lahtinen, UM Sofie Sandström, UM Sonya Walkila, OM Tia Möller, OM Panu Artemjeff, OM Päivi Pietarinen, VNK Riitta Länsisyrjä, EOA:n kanslia Leena Morri, SM Johanna Nurmi, VM Minna Ruuskanen, OKV Johanna Suurpää, OM, pj Kaisa Tiusanen, OM, sihteeri Anna Saarela, OM Satu Kaskinen, OM

1) Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2) Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin (liite 1).

3) Ihmisoikeuksien toteutumisen seuranta ja IOK:n vuoden 2018 toimintasuunnitelma

Kohdan käsittely siirrettiin seuraavaan kokoukseen johtaja Sirpa Raution esteen vuoksi.

4) EU:n Rule of Law –dialogi ja sen tietopohjan muodostaminen

EU-erityisasiantuntija Päivi Pietarinen valtioneuvoston kansliasta alusti EU:n ajankohtaisista oikeusvaltioprosesseista (Rule of law). Asia liittyy kes-

keisesti unionin toimivuuteen ja on noussut agendalle viime vuosina, erityisesti liittyen Puolan tilanteeseen. Keskustelua käydään useilla eri foorumeilla. Komissiolla on keskeinen rooli ja siltä odotetaan uutta esitystä vuoden 2018 aikana. Rule of law nousee esille myös rahoituskehysten valmistelun yhteydessä. Komission oikeusvaltiodialogi ja 7 artiklan aktivoiminen on järeä keino. Neuvoston puolella käydään vuotuisia oikeusvaltiodialogeja. Suomen pj-kaudella tulee järjestettäväksi sekä dialogimenettelyn evaluaatio että temaattinen dialogi. Myös Euroopan parlamentti on ollut aloitteellinen. FRA on tukenut tutkimuksellaan neuvoston dialogeja. Suomi on ollut aktiivinen EU-tasolla oikeusvaltioasioissa. Oikeusvaltiokysymykset liittyvät keskeisesti perusoikeuksiin. On selvää, että unionin toiminta edellyttää vahvaa luottamusta oikeusvaltion toimimiseen muissa jäsenvaltioissa. Todettiin, että PIO-verkosto on hyvä foorumi jatkaa aiheen seuraamista.

5) Suomen perusoikeusbarometri ja FRA:n Fundamental Rights Survey

Erityisasiantuntija Panu Artemjeff oikeusministeriöstä kertoi käynnissä olevasta perusoikeusbarometrihankkeesta. Suomessa laaditaan rinnakkainen tutkimus EU:n perusoikeusvirasto FRA:n vuonna 2018 toteuttamalle Euroopan laajuiselle perusoikeusbarometrille jolloin saadaan vertailukelpoista tietoa. Tarkoituksena on hyödyntää FRA:n tutkimuslomaketta muutamalle ryhmälle suunnatuissa kyselyissä. Tutkimuksen kohteeksi tulevat Suomessa ainakin vammaiset henkilöt ja mahdollisesti jokin kieliryhmä. Ensimmäiset tulokset ovat käytettävissä vuonna 2019. Barometrin tuloksia voidaan hyödyntää keskeisissä kansallisissa politiikka-asiakirjoissa kuten selonteon ja seuraavan toimintaohjelman valmistelussa.

6) Suomen EN-puheenjohtajuuskausi

Neuvonantaja Merja Lahtinen ulkoasiainministeriöstä kertoi suunnitelmista Suomen 21.11.2018 alkavan Euroopan neuvoston pj-kauden osalta. Kausi rakentuu kolmesta laajemmasta kokonaisuudesta, jotka ovat 1) eurooppalaisen ihmisoikeus- ja oikeusvaltiojärjestelmän turvaaminen, 2) tasa-arvo ja naisten oikeudet sekä 3) avoimuus, osallisuus ja nuoret ja radikalisoitumisen ehkäisy. Kauteen liittyy suuria jännitteitä järjestön sisällä (Venäjä, Turkki) sekä näistä aiheutuvia talousvaikeuksia. Suomelle tulee tästä syystä hyvin haastava kausi vedettäväkseen. Suunnitelma valmistu-

nee kesäkuussa. Tarkoituksena on järjestää suurehko tilaisuus ihmisoikeudet ja oikeusvaltio –tematiikasta. Valmistelussa kuullaan myös kansalaisyhteiskuntaa.

7) Ihmisoikeuspolitiikan haasteet ja valtioneuvoston yhteiset viestit, case Kiina

Sofie Sandström ulkoasiainministeriöstä kertoi Kiinan kasvavasta vaikutusvallasta kansainvälisessä ihmisoikeuspolitiikassa (liite 2). Vaikutus liittyy ennen kaikkea ongelmalliseen kielenkäyttöön, joka on vallannut alaa viime aikoina. Toiminta on hyvin suunnitelmallista ja koordinoitua ja valtioiden on syytä olla valppaina multilateraalisessa yhteistyössä. Kiinan tavoitteet on nivottu taitavasti yhteen normatiivisen ihmisoikeuskehikon kanssa, kuitenkin omituisilla äänenpainoilla esim. community of shared future for mankind –kielen kautta. Intensiteetti on kasvanut viime vuosina ja ongelmallista kielessä on ihmisoikeuksien alistaminen kehitykselle, kielteinen suhtautuminen minkäänlaiseen puuttumiseen maan sisäisiin asioihin ja win-win –yhteistyön korostaminen.

8) Ajankohtaisia perus- ja ihmisoikeusasioita:

- Todettiin, että perustuslakivaliokunnan lausunto kansallisesta PIO-toimintaohjelmasta on annettu edellisen kokouksen jälkeen (PeVL 56/2017 vp). Keskustelu valiokunnassa oli vilkasta, mutta lausunto suhteellisen suppea. Valiokunta ei odota selontekoa jokaisella vaalikaudella, mutta sen sijaan toimintaohjelmaa toivotaan jokaisella kaudella. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota resursointiin ja todettiin, että samat ongelmat toistuvat havainnoissa. PIO-verkostoa pidettiin tärkeänä rakenteena, mutta todettiin, että lisäksi jatkossa olisi tarpeen sitouttaa ministeriöiden johtotaso aiempaa vahvemmin.
- GRETA-raportti on annettu tänä vuonna, kuusi muuta määräaikaissäraporttia on tulossa, mm. CERD-välikausiraportti.
- EMRIP on parhaillaan Suomessa vierailulla, kolme muuta vierailua on tulossa.
- Oikeuskanslerinvirasto on tehostanut toimintaansa hallituksen esitysten listatarkastuksessa. Perusoikeusherkät esitykset pyydetään tarkastettaviksi jo kolme viikkoa ennen esittelyä.

9) Muut asiat

Päätettiin, että seuraava kokous järjestetään ennen kesälomia, mutta päivämäärä jätettiin vielä avoimeksi.

10) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

LIITTEET

- PIO-verkoston kokospöytäkirja 16.11.2017 (asiakohta 2)
- UM:n esitys: Kiinan vaikutus multilateraliseen ihmisoikeuspolitiikkaan (asiakohta 7)